

ВІД РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ

Збірник є продовженням започаткованої 1996 р. Інститутом біографічних досліджень Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського серії, присвяченої теоретичним і методичним проблемам біографістики, як спеціальної історичної дисципліни, та української біографіки, як частини гуманітарного знання і важливого явища суспільно-політичного й культурного життя, а також дослідженням життєвого та творчого шляху відомих і призабутих співвітчизників, проблемам біобібліографії.

Цей випуск “Української біографістики” — тематичний, його головна мета — висвітлення крізь призму біографічних досліджень українсько-російських історичних зв’язків і культурних взаємодій. Значна частина матеріалів збірника підготовлена в межах спільного українсько-російського дослідницького проекту “Російсько-українські культурні зв’язки: біографічний аспект”, здійсненого впродовж 2006–2008 рр. колективами науковців Інституту біографічних досліджень НБУВ і Російської державної бібліотеки (Москва) за результатами конкурсу, організованого Національною академією наук України та Російським гуманітарним науковим фондом. Керівником української частини проекту є старший науковий співробітник Інституту біографічних досліджень доктор історичних наук, професор Т. І. Ківшар.

Актуальність такого дослідження обумовлена необхідністю всебічного вивчення взаємозв’язків двох слов’янських народів, чії долі міцно переплетені не лише в масштабних вимірах загальнослов’янського, європейського та світового історичного та культурного поступу, а й на суто людському — груповому, професійному, родинному, особистісному рівнях, крізь життя мільйонів людей, їхню кровну та духовну спорідненість. Звернення до біографічних аспектів проблеми українсько-російських історичних і культурних зв’язків є важливим саме тим, що дає змогу її максимального “олюднити”, долаючи на цій основі політизо-

---

вані, схематичні уявлення, що склалися як у віддаленому минулому, так і в останнє десятиліття, певну взаємну упередженість і недовіру.

Погляд на минуле крізь матеріали біографічних студій дає змогу виявити й осмислити чимало важливих явищ культурного процесу та міжкультурних взаємодій на просторах колишньої Російської імперії та Радянського Союзу в усій їхній складності, суперечливості, й, водночас, — органічній цілісності та багатій змістовній наповненості, крізь духовний світ, мотиви та реалізацію творчих устремлінь, особисті творчі зв'язки, полікультурну приналежність багатьох видатних і мало відомих діячів української та російської культур, їхній внесок у російську й, одночасно, в українську національну культуру.

Згаданий проект насамперед спрямований на:

- вироблення й апробацію нових дослідницьких підходів до вивчення українсько-російських історичних і культурних взаємозв'язків на основі залучення та змістовного аналізу в етнокультурному й етнополітичному плані значних масивів біографічної інформації, що містяться в численних енциклопедіях, словниках, історико-літературних і краєзнавчих виданнях, монографічних дослідженнях, електронних довідкових ресурсах, архівних документах;

- виявлення місця та ролі в розвитку міжетнічних і міжкультурних взаємодій суб'єктивних чинників — життєвого та творчого шляху, родинних і творчих зв'язків діячів російської та української культур;

- осмислення такого характерного для українсько-російських стосунків у минулому та сучасності й, водночас, край складного та суперечливого явища, як подвійна етнічна, культурна та громадсько-політична самоідентифікація особи.

Значну увагу приділено також долі українських діячів на російських теренах і росіян в Україні.

Важливість пошуку нових підходів обумовлена вичерпаністю можливостей подальшого дослідження українсько-російських зв'язків на відносно вузькій джерельній базі, за допомогою традиційного “ілюстрування” проблеми прикладами з життя та діяльності досить обмеженого числа українських і російських діячів, їхньої творчої співпраці.

У збірнику друкуються також праці, підготовлені в межах розробки Інститутом біографічних досліджень у 2007–2009 рр. планової теми НДР — “Розвиток української біографістики та проблеми формування вітчизняних біобібліографічних ресурсів XXI століття”, та статті, написані науковцями академічних установ і вищих навчальних закладів

України — учасниками щорічних “Чишківських читань з історичної біографістики”, присвячених пам’яті засновника і першого директора Інституту біографічних досліджень В. С. Чишка (1951–2003).

Автори опублікованих у збірнику статей, упорядники біобібліографічних і документальних публікацій намагалися розкрити проблематику українсько-російських культурних взаємозв’язків на основі залучення до наукового обігу нових та мало відомих імен, архівних і літературних матеріалів.

Відповідно до поставлених завдань, у збірнику використовуються різні форми та методи подання матеріалів. Він поєднує теоретичні та історіографічні дослідження, наукові біографічні розробки, присвячені окремим персоналіям, історико-біографічні нариси та біобібліографічні матеріали.

П’ятий випуск збірника загалом зберігає структуру попередніх, їхні найважливіші проблемно-тематичні блоки.

Його відкриває рубрика “Теоретичні та методичні проблеми біографічних досліджень”, у якій опубліковано статтю В. І. Попика, присвячену аналізу різноманітних можливостей, що відкривають біографічні студії для формування сучасного розуміння історичного процесу в Україні, її етнокультурного розвитку, багатовікових історичних і культурних зв’язків України з сусідніми народами і державами.

Розділ “Біографічні та генеалогічні розвідки” містить ґрунтовні, підготовлені С. М. Ляшко, І. В. Старовойтенко, Г. В. Путовою, О. В. Москальцем та В. І. Менжуліним на документальних матеріалах нариси життєвого і творчого шляху діячів науки та культури, суспільно-політичного життя, державного управління, крізь які розкриваються мало відомі сторінки українсько-російських взаємин і культурних взаємозв’язків.

Низка оригінальних історико-біографічних досліджень Т. І. Ківшар, Т. В. Куриленко, В. М. Феценко, Н. І. Любовець, В. М. Корпусової, О. П. Ротача, об’єднаних у рубриці “Історія та культура крізь призму біографіки” репрезентує різні підходи до реконструкції певної історичної доби, важливих подій, явищ, прикмет минулого крізь людську діяльність і спадщину.

Традиційна рубрика збірника — “Матеріали до Українського біографічного словника” — є творчою майстернею науковців, у якій опрацьовуються різноманітні методичні підходи та практичні прийоми написання біографічних статей до майбутнього Українського біогра-

---

фічного словника та його електронної версії — Українського національного біографічного архіву.

Досвід сучасної російської біобібліографії розкрито в підготовлених спеціально для п'ятого випуску “Української біографістики” науковцями Російської державної бібліотеки (Москва) М. І. Акіліною та О. І. Ратниковою інформаційних оглядах новітніх довідкових біобібліографічних видань.

Збірник уміщує також звіти про організовані Інститутом біографічних досліджень НБУВ наукові форуми з проблем історичної біографістики.

Редакційна колегія висловлює сподівання, що матеріали збірника викличуть інтерес дослідників-професіоналів і аматорів-біографістів як в Україні, так і за її межами, сприятимуть розширенню зацікавленого професійного обговорення актуальних проблем біографістики, удосконаленню методичних засад біографічних досліджень і підготовки довідкових біографічних видань, подальшому згуртуванню дослідницького активу українських біографістів навколо Інституту біографічних досліджень Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського та Українського біографічного товариства.